

Η ΚΥΠΡΟΣ ΣΤΟ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

*Του Σταύρου Α. Ζένιου**

Όταν βρίσκεσαι στο μεταίχμιο έχεις δύο επιλογές. Είτε θα τολμήσεις το άλμα προς τα εμπρός, ή θα διολισθαίνεις αργά αλλά σταθερά προς τα πίσω. Το να αποδίδουμε την διολίσθησή μας στη διεθνή οικονομική κρίση δεν βοηθά. Δεν είναι η κρίση που προκάλεσε τα δομικά προβλήματα της οικονομίας --- η κρίση τα ανέδειξε. Τα φαινόμενα ξενοφοβίας βρήκαν αφορμή στην οικονομική κρίση --- δεν είναι η κρίση η αιτία.

Τα προβλήματα δεν λύνονται με ευκαιριακούς συμβιβασμούς συγκρουόμενων συμφερόντων. Αυτά απλώς επιβραδύνουν την διολίσθηση. Απαιτείται εις βάθος κατανόηση των προβλημάτων και ολοκληρωμένες λύσεις. Για να δώσουμε όμως λύσεις πρέπει να κατανοήσουμε το πρόβλημα.

Τι χαρακτηρίζει, λοιπόν, την μεταιχμιακή εποχή της Κύπρου;

Σε πενήντα χρόνια ανεξαρτησίας πετύχαμε πολλά. Σύμφωνα με διεθνείς δείκτες η Κύπρος συγκαταλέγεται στους πλούσιους του πλανήτη, η Διεθνής Τράπεζα μας κατατάσσει στην 37^η θέση από 183 χώρες για να δραστηριοποιηθεί κάποιος επαγγελματικά, η Διεθνής Διαφάνεια μας βεβαιώνει ότι η διαφθορά είναι χαμηλή, στον Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης κατέχουμε την 35^η θέση από 180 χώρες, και βρισκόμαστε στη 17^η καλύτερη θέση παγκοσμίως στην ισότητα κατανομής του πλούτου.

Τότε γιατί αντιμετωπίζουμε προβλήματα; Συγκρίνοντας τα ίδια μεγέθη με τους ευρωπαϊούς εταίρους διαπιστώνουμε ότι τα πράγματα δεν είναι καθόλου θετικά.

Το κατά κεφαλή εισόδημα είναι 88% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατέχουμε την 17^η θέση από τις 25, και στην ίδια θέση μας κατατάσσει η Διεθνής Τράπεζα για επαγγελματικές δραστηριότητες. Ο Δείκτης Ανθρώπινης Ανάπτυξη μας κατατάσσει στην 20^η θέση, και βρισκόμαστε στην 12^η θέση στη διαφθορά και στην ανισότητα κατανομής του πλούτου.

Αυτό είναι το μεταίχμιο της οικονομίας μας: είμαστε κάτω από τον μέσο όρο. Κάτι λείπει για να σταθούμε με αξιώσεις στο νέο περιβάλλον, και αυτό που μας λείπει γίνεται ιδιαίτερα αισθητό μέσα στην οικονομική κρίση.

Τι μας λείπει; Η ανταγωνιστικότητα.

Με βάση το European Competitiveness Index 2006-2007 η Κύπρος κατείχε την 6^η θέση μεταξύ 27 νέων περιοχών (regions) που εντάχθηκαν στην ΕΕ το 2004. Μεταξύ όμως 118 συνολικά περιοχών των κρατών-μελών είμαστε 92^{οι}! Αυτό λέει πολλά.

Όμως δεν φαίνεται να έχουμε αντιληφθεί την νέα κατάσταση πραγμάτων. Αντί να εντείνουμε τις προσπάθειες μας για να αξιοποιήσουμε τις νέες ευκαιρίες --- ενεργοποιώντας το επιχειρηματικό πνεύμα που έκτισε την Δημοκρατία το '60 και την ξανάκτισε μετά την εισβολή του '74 --- το ρίξαμε σε ένα μεγάλο φαγοπότι. Με την ένταξη στην ευρωζώνη το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών εκτινάχθηκε από το +/- 2% στο -12%. Η ιδιωτική κατανάλωση αυξήθηκε κατά 12 ποσοστιαίες μονάδες.

Στο μεταίχμιο βρίσκεται όχι μόνο η οικονομία αλλά και η κοινωνία.

Οι γεννήσεις φθίνουν, με 10 περίπου γεννήσεις ανά 1000 κατοίκους ετησίως, ενώ η αύξηση του πληθυσμού από μετανάστευση πλησιάζει τους 20 ανά 1000. Μια στις 4 συζύγους και ένας στους 8 συζύγους είναι αλλοδαποί. Οι Ελληνοκύπριοι και οι θρησκευτικές μειονότητες αποτελούν το 77% του πληθυσμού, οι Τουρκοκύπριοι το 10%, και οι ξένοι υπήκοοι, το 13%.

Αυτή είναι η κοινωνική πτυχή της μεταιχμιακής εποχής. Η Κυπριακή κοινωνία μετασχηματίζεται από μια κατά βάση ομοιογενή κοινωνία σε πολυπολιτισμική.

Ο συνδυασμός του οικονομικού με τον κοινωνικό μετασχηματισμό της κοινωνίας, μας δυσκολεύει στο να δώσουμε λύσεις στα σύγχρονα προβλήματα. Οι αποσπασματικές λύσεις καθίστανται αναποτελεσματικές διότι απευθύνονται στο λάθος πρόβλημα. Γι' αυτό διολισθαίνουμε, ασκώντας απελπισμένα κριτική στους κυβερνώντες χωρίς να προτείνουμε λύσεις.

Όσο περισσότερο νοιώθουμε απαξιωμένοι τόσο πιο έντονη γίνεται η ανάγκη να ανακτήσουμε την αυτοπεποίθησή μας. Επιζητούμε περισσότερα υλικά αγαθά που να μας δίνουν υπόσταση, και αναδεικνύουμε ανωτερότητα προς κάθε ομάδα που είναι πιο ευάλωτη από εμάς. Έτσι εξηγούνται η έξαρση της κατανάλωσης και της ξενοφοβίας. Όμως αυτός δεν είναι ο μόνος τρόπος αντίδρασης, η αντίδραση μας δεν είναι μονόδρομος.

Έχουμε επιλογή. Ως μέλη της Ενωμένης Ευρώπης χρειάζεται να καλλιεργήσουμε ένα βαθύ αίσθημα αυτοπεποίθησης, να μάθουμε να θέτουμε φιλόδοξους στόχους, να πιστέψουμε ότι μπορούμε να λύνουμε προβλήματα και να επιτυγχάνουμε στις συλλογικές προσπάθειες. Να δώσουμε μια νέα δυναμική στην κυπριακή κοινωνία που να τολμήσει ένα φιλόδοξο άλμα μπροστά αντί να διολισθαίνει αγωνιωδώς προς τα πίσω.

Ποιοι θα μπορούσαν να είναι τέτοιοι φιλόδοξοι στόχοι; Να νοικοκυρέψουμε το κράτος, και να επενδύσουμε τις εξοικονομήσεις στην παιδεία και στην υγεία, να καταστήσουμε το περιφερειακό κέντρο που επιθυμούμε, περισσότεροι νέοι να σπουδάζουν στην χώρα μας και λιγότεροι ασθενείς να επιζητούν θεραπεία στο εξωτερικό. Να παύσουμε να κατασκευάζουμε δρόμους που σταματούν στα νησιώτικα μας όρια, και να αναβαθμίσουμε το ευρυφασικό δίκτυο επικοινωνίας με τον υπόλοιπο κόσμο. Να επενδύσουμε σε εναλλακτικές πηγές ενέργειας και δημόσια συγκοινωνία, αντί να χρηματοδοτούμε τις πετρελαιοπαραγωγικές χώρες και την αυτοκινητοβιομηχανία της Γερμανίας. Να αναμετρηθούμε με τον συντηρητισμό και να εκσυγχρονίσουμε τους δημόσιους οργανισμούς.

Για να τα επιτύχουμε όμως αυτά απαιτείται μια νέα πυξίδα που να καθοδηγεί την πολιτική ζωή, που θα ανοίξει νέους δρόμους στην κοινωνική οργάνωση και στην δομή της οικονομίας. Μόνο έτσι θα πετύχουμε το άλμα προς τα εμπρός αναστρέφοντας την διολίσθηση προς τα πίσω.

***Καθηγητής χρηματοοικονομικών και διοικητικής επιστήμης, Πανεπιστήμιο Κύπρου και πρόεδρος της Συνόδου των Πανεπιστημίων των Ευρωπαϊκών Πρωτευουσών UNICA.**

Τέλος ανακοίνωσης